

Joanna KOSTECKA*, Grzegorz PA CZKA, Paweł PIĘKOŚ

Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Biologiczno-Rolniczy,
Katedra Biologicznych Podstaw Rolnictwa i Edukacji Środowiskowej
ul. M. Ćwiklińskiej 2, 35-601 Rzeszów
*e-mail: jkosteck@univ.rzeszow.pl

Prośrodowiskowe zasady organizacji konferencji

Celem podjętej pracy było sprawdzenie, na przykładzie działania kilku firm organizujących konferencje o tematyce prośrodowiskowej, czy przygotowywane przez nie spotkania są organizowane w sposób ograniczający antropopresję. Wyniki wywiadów wskazują na konieczność prowadzenia pilnych działań uczulających na podejmowanie prośrodowiskowych decyzji organizacyjnych.

Słowa kluczowe: edukacja dla zrównoważonego rozwoju, organizacja konferencji, kwestionariusz wywiadu

Wstęp

Na tle zagrożeń dla człowieka i środowiska przyrodniczego w XXI wieku koncepcja zrównoważonego rozwoju obejmuje poszukiwanie drogi podtrzymywania trwałości procesów przyrodniczych i świadczeń ekosystemów przy zaspokajaniu podstawowych potrzeb współczesnego pokolenia i przyszłych pokoleń [1-4]. Korzystając z licznych opracowań i propozycji [5-8], próbuje się pilnie minimalizować różnego typu antropopresję zarówno na poziomie przedsiębiorstw i prowadzonych przez nie technologii, jak również na poziomie indywidualnie podejmowanych decyzji konsumenckich. Działania ekologiczne często wspierane są przez środki unijne [9]. Upowszechnianie wiedzy na temat prośrodowiskowych wyborów prowadzą między innymi liczne firmy, organizując konferencje o charakterze edukacji w płaszczyźnie prośrodowiskowej. Ale czy te tematycznie prośrodowiskowe konferencje same są prośrodowiskowe?

Celem podjętej pracy stało się rozważenie wybranych cech konferencji prośrodowiskowej organizacyjnie i sprawdzenie na przykładzie kilku firm, czy organizowane przez nie spotkania promują ograniczanie antropopresji.

1. Materiał i metody

W części badawczej posłużono się kwestionariuszem wywiadu, który w roku 2013 skierowano anonimowo do przedstawicieli 10 rzeszowskich firm i instytucji („Ekoskop”, Związek Komunalny „Wisłok”, Urząd Marszałkowski, Departament

Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie, ESIS Eco Group Sp. z o.o., Firma Usługowo-Handlowa EKO - TOP Sp. z o.o. Rzeszów, Bank Ochrony Środowiska Oddział w Rzeszowie, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Rzeszów, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Rzeszów) deklarujących się jako prośrodowiskowe między innymi z racji tematyki organizowanych konferencji. Badając znajomość prośrodowiskowych zasad organizacji konferencji, sprawdzano poniższe założenia. W poniższym kwestionariuszu wywiadu skierowanego do firm umieszczono wszystkie pytania weryfikujące.

Założenie	Pytania weryfikujące
1. Organizatorzy uważają, że swoje konferencje organizują w sposób prośrodowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> – Czy organizujesz konferencje promujące zagadnienia środowiskowe? – Wskaż tematy konferencji organizowanych przez twoją firmę. – Czy dużo uczestników bierze udział w twoich konferencjach? – Czy masz wrażenie, że twoja konferencja jest prośrodowiskowa organizacyjnie?
2. Konferencje są organizowane w miejscach sprzyjających ochronie środowiska	<ul style="list-style-type: none"> – Czy przy organizacji konferencji zwracasz uwagę na lokalizację ośrodka, w którym się ona odbędzie? – Czym się kierujesz? – Czy poszukujesz ośrodka z zieloną marką? – Jeśli tak, co znaczy ich zielona marka? – Czy organizujesz transport grupowy z dworca PKP i PKS, dowożąc na miejsce obrad uczestników swoich konferencji?
3. Firmy organizują posiłki, promując żywność ekologiczną	<ul style="list-style-type: none"> – Czy w czasie konferencji promujesz żywność ekologiczną? – Od jakich producentów pochodzi żywność?
4. Podczas konferencji organizatorzy używają materiałów prośrodowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> – Jakie naczynia używane są podczas twoich konferencji? – Jakich materiałów używasz do promocji eventów? – Czy używasz papieru pochodzącego z makulatury?
5. Organizatorzy pozbywają się odpadów konferencyjnych w sposób prośrodowiskowy	<ul style="list-style-type: none"> – Jakie odpady pozostają po twojej konferencji? – Ile odpadów pozostaje po twojej konferencji? – Czy segregujesz te odpady? – Czy wykorzystujesz te odpady ponownie? – Które odpady wykorzystujesz ponownie? – Czy żywność, która pozostaje po konferencji oddajesz do lokalnych banków żywności? – Jeżeli nie, to co z nią robisz?
6. Organizatorzy uważają, że organizują swoje konferencje w sposób oszczędny	<ul style="list-style-type: none"> – Czy możesz wykazać jakieś oszczędności w związku ze sposobem organizacji konferencji? – Czy oszczędzacie wodę? – Czy oszczędzacie energię? – Co jeszcze oszczędzacie?

7. Badani znają pojęcie „kalkulator węglowy”	<ul style="list-style-type: none"> – Czy znasz termin „kalkulator węglowy”? – Które z pojęć najściślej wiążą się z tym terminem? – Twoim zdaniem „kalkulator węglowy” to... – Skąd znasz to pojęcie? – Czy rozumiesz metodę obliczeń kalkulatora węglowego? – Co według Ciebie może być największą zaletą obliczania kalkulatora węglowego?
8. Organizatorzy mierzą oddziaływanie na środowisko naturalne podczas konferencji	<ul style="list-style-type: none"> – Czy obliczacie swój ślad ekologiczny podczas konferencji? – Czy zmniejszacie negatywny wpływ na środowisko naturalne dzięki swoim konferencjom? – Czy kompensujecie przyrodzie ślad ekologiczny waszych konferencji?
9. Respondenci chcą wprowadzić kalkulator węglowy jako metodę pomiaru codziennej presji na środowisko	<ul style="list-style-type: none"> – Czy jesteś skłonny wprowadzić regularne obliczenia swojej codziennej presji na środowisko na podstawie kalkulatora węglowego? – Czy chcesz propagować zastosowanie kalkulatora węglowego? – Jeśli tak, to jak to sobie wyobrażasz? – Jeśli nie, to dlaczego (uzasadnij)?

Uzyskane dane zaprezentowano w procentach.

2. Wyniki i ich omówienie

Badani przedstawiciele rzeszowskich prośrodowiskowych firm i instytucji posiadali głównie wykształcenie wyższe (90%). Ich odpowiedzi pozwoliły przedstawić ocenę znajomości zasad i działań ograniczających negatywny wpływ na środowisko podczas organizowania zewnętrznych spotkań i konferencji.

Samooceńca badanych firm i instytucji

Założenie: Organizatorzy uważają, że swoje konferencje organizują w sposób prośrodowiskowy

Na pytanie „Czy organizujesz konferencje promujące zagadnienia środowiskowe?” 90% ankietowanych odpowiedziało „tak”. Respondenci, którzy odpowiedzieli twierdząco na to pytanie, wymieniali następujące zagadnienia związane z tematyką organizowanych konferencji: funkcjonowanie rezerwatów przyrody, różnorodność biologiczna, energia odnawialna, ochrona klimatu, rolnictwo ekologiczne, suwerenność żywnościowa, stan środowiska, przeciwdziałanie nadzwyczajnym zagrożeniom, zasady korzystania z pomocy UE w zakresie gospodarki odpadami i gospodarki wodno-ściekowej, edukacja ekologiczna w zakresie gospodarki odpadami.

Na kolejne pytanie „Czy dużo uczestników bierze udział w twoich konferencjach?” większość ankietowanych stwierdziła, że „tak” (7 firm), wykazując organizację spotkań dla od 50 do 300 osób. Tylko część organizatorów (4 firmy) uważała, że swoje konferencje organizuje w sposób prośrodowiskowy. Pozostali mieli

wrażenie, że ich konferencje nie są prośrodowiskowe organizacyjnie (2 firmy), bądź nie wiedzieli, czy można je tak określić (4 firmy).

Miejsce organizacji konferencji

Założenie: Konferencje są organizowane w miejscach sprzyjających ochronie środowiska

Jak wykazały odpowiedzi na kolejne pytanie, większość ankietowanych organizatorów nie zwraca uwagi na środowiskowe skutki lokalizacji ośrodka, w którym zamierzają organizować konferencję (60%). Ci, którzy planowali miejsce konferencji raczej rozważali ekonomiczne skutki lokalizacji ośrodka i zwracali uwagę na jego odległość od dworców PKP i PKS, dostępność komunikacyjną, wygodę uczestników oraz dostępność parkingową przy kompleksie konferencyjnym.

Z odpowiedzi na pytanie „*Czy poszukujesz ośrodka z zieloną marką?*” wynika, że wszyscy respondenci ignorują taką możliwość, bo odpowiedzieli „nie” (100% badanych). O tym, że nie znali odpowiedzi na pytanie „*Czym jest zielona marka?*” (pytanie otwarte), świadczy brak wyjaśnienia pojęcia u wszystkich respondentów. Połowa firm organizowała transport grupowy z dworców PKP i PKS, dowożąc uczestników obrad na miejsce konferencji, co, choć było głównie związane z zobowiązaniami wynikającymi z opłaty konferencyjnej, obiektywnie oceniając, przyczyniało się także do ograniczenia zanieczyszczenia atmosfery przez indywidualnie podejmowany dojazd.

Organizacja posiłków

Założenie: Firmy organizują posiłki, promując żywność ekologiczną

Na pytanie „*Czy w czasie konferencji promujesz żywność ekologiczną?*” połowa badanych udzieliła odpowiedzi „nie” („tak” stwierdziło pozostałe 30%, a „nie wiem” - 20%).

Po odpowiedziach na pytanie „*Od jakich producentów pochodzi żywność?*” zorientowano się, że zdecydowana większość badanych organizatorów (80%) korzysta z żywności oferowanej przez właściciela obiektu, firmę cateringową lub organizuje konferencję bez wyżywienia. Zaledwie dwie z badanych firm jako producentów żywności podawanej w czasie konferencji wykazały lokalne gospodarstwa ekologiczne.

Prośrodowiskowe materiały w organizacji konferencji

Założenie: Podczas konferencji organizatorzy używają materiałów prośrodowiskowych

Z pytania „*Jakich naczyń używa się podczas twoich konferencji?*” wynika, że 80% ankietowanych organizuje spotkania, korzystając głównie z naczyń wielokrotnego użytku - pozostali często stosują obciążające środowisko jednorazowe talerze i sztućce.

Reprezentanci zaledwie 4 firm podkreślili, że zakupując materiały papiernicze do obsługi konferencji wybierają wyłącznie papier pochodzący z makulatury

(wykorzystując go następnie do produkcji plakatów, ulotek i materiałów konferencyjnych). Pozostali nie zwracają uwagi na taki wybór. Rzadko wskazywano także na stosowanie w pełni internetowych sposobów organizacji.

Sposób gospodarowania odpadami

Założenie: Organizatorzy pozbywają się odpadów konferencyjnych w sposób prośrodowiskowy

W odpowiedzi na pytanie: „*Jakie odpady pozostają po twojej konferencji?*” wymieniano papier (8 wskazań), tworzywa sztuczne (6 wskazań), jedzenie (4 wskazania) i inne (1 wskazanie). W zakresie ilości pozostających odpadów deklarowano przedział od 0,1 do 0,7 (kg/osoba). Powstałe w czasie konferencji odpady segreguje połowa ankietowanych organizatorów, przy czym nikt sam nie wykorzystuje tych odpadów ponownie.

Pozostającej po konferencji żywności 90% badanych nie oddaje do lokalnych banków żywności, a dodatkowo tylko 10% wie, co się z nią dalej dzieje. Pozostała żywność jest raczej zużywana we własnym zakresie.

Ekonomika konferencji

Założenie: Organizatorzy uważają, że organizują swoje konferencje w sposób oszczędny

Ankietowani (60%) nie byli w stanie wykazać dbałości o oszczędności w trakcie konferencji, oszczędzali nieliczni - twierdząc, że dotyczy to np. używania dwustronnie drukowanego papieru. Zwracanie uwagi na oszczędzanie przez gości konferencyjnych wody wskazywały dwie firmy - podkreślano rozprowadzanie w tym celu ulotek informacyjnych. Badani z czterech firm podkreślili, że oszczędzają energię, ale w swoim miejscu pracy (np. przez używanie żarówek energooszczędnych i centralny wyłącznik prądu). Twierdzili, że oszczędzają tam także ciepło (poprzez założone termostaty). W czasie organizowanych przez siebie konferencji nie prowadzili jednak działań angażujących gości konferencji do oszczędzania energii.

Znajomość pojęcia „kalkulator węglowy”

Założenie: Badani znają pojęcie „kalkulator węglowy”

Znajomość terminu „kalkulator węglowy” wskazało 90% ankietowanych i ich deklaracja wydaje się prawdziwa - wszyscy wybrali poprawnie z zaproponowanych wyjaśnień terminu (narzędzie pozwalające wyliczyć osobistą emisję dwutlenku węgla na podstawie rzeczywistego zużycia mediów). Pojęcie znano głównie z mediów, ale nie z rozmów ze znajomymi. 80% ankietowanych *rozumiało metodę obliczeń „kalkulatora węglowego”*, a za jego największą zaletę uznawało fakt, że „*Kalkulator węglowy, dzięki swojemu wyposażeniu w szereg porad, podpowiada, w jaki sposób zmniejszyć ekologiczny odcisk stopy człowieka*”. Fakt, że „*Metoda obliczeń „kalkulatora węglowego” jest przystępna dla przeciętnego użytkownika*”, uznawano za najmniej ważną zaletę.

Pomiar wpływu na środowisko

Założenie: Podczas konferencji organizatorzy mierzą oddziaływanie uczestników na środowisko przyrodnicze

90% badanych zaprzeczyło obliczaniu swojego śladu ekologicznego oraz zmniejszaniu negatywnego wpływu na środowisko podczas swoich konferencji. Żaden z badanych nie myślał o kompensowaniu przyrodzie śladu ekologicznego swoich konferencji.

Propagowanie kalkulatora węglowego

Założenie: Respondenci chcą wprowadzić „kalkulator węglowy” jako metodę pomiaru codziennej presji na środowisko

80% badanych nie było zainteresowane prowadzeniem regularnych obliczeń swojej codziennej presji na środowisko na podstawie „kalkulatora węglowego”, pozostali byli skłonni prowadzić te obliczenia regularnie.

Badani, którzy chcą propagować zastosowanie „kalkulatora węglowego”, wyobrażają to sobie poprzez: poruszanie zagadnienia na kolejnych szkoleniach i konferencjach, zajęcia z dziećmi i młodzieżą, zachęcanie do powiększania wiedzy w tym temacie wśród swoich pracowników. Ci, którzy nie chcieli go propagować, nie wierzyli w jego działanie, nie interesowali się tym tematem lub uważali, że nie posiadają instrumentów marketingu do jego promocji.

Omawiając cechy konferencji prośrodowiskowej organizacyjnie, trzeba zauważyć, że coraz więcej firm zaczyna zwracać uwagę na prośrodowiskowe aspekty swojej działalności i wpisuje zasady zrównoważonego rozwoju w strategię swojego funkcjonowania. Powinno się to przekładać na szeroko pojętą organizację codziennego działania, w tym organizację bezpiecznych dla środowiska, zrównoważonych wydarzeń typu większe spotkania wewnętrzne w ramach różnych uroczystości, a przede wszystkim spotkania zewnętrzne typu konferencje tematyczne czy targi.

Poważnym założeniem takich zrównoważonych spotkań powinno być minimalizowanie wpływu spotkania na środowisko na każdym etapie jego realizacji. Celem pośrednim może stać się tu także pokazanie jego uczestnikom dobrego przykładu i uświadomienie faktu, że zauważalne rezultaty można uzyskać nie tyle wielkim nakładem kosztów, co efektywniejszym zarządzaniem zasobami i materiałami, a także innowacyjnością codziennego myślenia i postępowania. Warto także podkreślić, że wykazano przecież niejednokrotnie, że ochrona środowiska przyrodniczego przekłada się także na oszczędności finansowe [1]. Nie bez znaczenia jest tutaj również pozytywny wizerunek organizatora, co w rezultacie może zwiększyć konkurencyjność jego firmy na rynku [10-12].

Przemyślenia w zakresie ograniczania presji większej grupy osób uczestniczących w obradach np. konferencji należy rozpocząć od wyboru odpowiedniej lokalizacji *miejsca spotkania oraz/czy hotelu*, w którym ulokowani będą uczestnicy. Przy „równoważeniu” wydarzenia, obok kwestii ekonomicznych, decydować powinny względy środowiskowe. Wymóg bezpieczeństwa dla środowiska warto także roz-

szerzyć o względy społeczne, np. o dostępność dla osób z ograniczonymi możliwościami poruszania się. W przypadku organizacji np. wyjazdowego szkolenia dla kilku pracowników, warto wybrać usługę drobnego lokalnego przedsiębiorcy, wspierając w ten sposób jego działalność i budując kontakt firmy ze społecznością lokalną. Świadomy wybór powinien tu także wspierać działanie kompleksów reklamujących swoją niską energochłonność. Idealem byłoby tu wybieranie hoteli w budynkach pasywnych, ale w Polsce niestety nadal bardzo nielicznych [13, 14].

Przystępując do organizacji różnego typu spotkań, należy dalej także pamiętać, jakim obciążeniem dla środowiska jest sektor *transportu* (intensywność transportu towarzyszącego przedsięwzięciu powinna być ograniczana; szczególnie samolotem na małe odległości, ponieważ spalanie paliwa jest największe w czasie startu i lądowania, a wielkość emisji szkodliwych substancji zależy od wielkości samolotu, ilości miejsc na pokładzie itp.). Samolot najlepiej jest więc wybierać jako środek transportu wyłącznie przy długich trasach, przy krótszych należy rozpoznać dla gości transport lądowy, najlepiej kolejowy. Ze wspomnianych względów, warto też rozważyć możliwość podstawiania autokarów czy busów dowożących gości z miejsca zbiórki na konferencję. Miejscem zbiórki może być dworzec autobusowy, kolejowy lub lotnisko. W miarę możliwości organizacja wydarzenia powinna się odbywać w miejscowości, z której pochodzi większość uczestników, tak by ograniczyć konieczność przemieszczania się. Budynek, w którym organizowane będzie spotkanie, powinien mieć lokalizację ułatwiającą dotarcie pieszo lub korzystając z środków transportu publicznego [13, 14].

Wyżywienie uczestników konferencji może stanowić okazję do przemyślenia następnej grupy wyborów decydujących o warunkach budowania prośrodowiskowości, czy szerzej pojętego równoważenia warunków ekonomicznych, środowiskowych i społecznych. W tej płaszczyźnie rozważamy „*zrównoważony catering*” - co obok tradycyjnych kryteriów oceny posiłków, takich jak smak, zapach, wygląd czy wartość odżywcza, dodaje również wartość prośrodowiskową i ocenę etyczną, poszukującą odniesień do znaku „Fair trade” [Sprawiedliwy handel]. To ostatnie kryterium nie tylko powoduje, że na talerzach gości znajdują się posiłki świeże, smaczne i zdrowe, ale sprawia także docenianą coraz szerzej przyjemność spokoju sumienia. Dla zmniejszenia śladu ekologicznego serwowanych posiłków ważne jest, by żywność pochodziła z miejsca jak najbliższego organizowanej konferencji. Wybór lokalnej żywności pozwala tu nie tylko zmniejszyć zużycie benzyny i ochronić atmosferę, lecz pozostawia także pieniądze w obiegu w lokalnej gospodarce. Czasem w formie dodatkowej atrakcji można zaoferować uczestnikom konferencji warsztaty na temat przygotowywania specjalnych dań lokalnych [15]. Jak podkreśla Oczyp [12], po znacznej grupie masowych spotkań pozostaje wiele potraw, które zwykle zostają wyrzucone. Zapobiegając marnowaniu żywności, można je nieodpłatnie przekazać lokalnym organizacjom typu banki żywności lub rozdać uczestnikom spotkania. Nienadające się do przekazania resztki mogą być kompostowane na miejscu powstawania lub wermikompostowane [16]. Aby ograniczyć ilość odpadów żywności, warto ją zamawiać w opakowaniach zbiorczych i starannie wyliczoną [13].

Promowanie zrównoważonego rozwoju przy ustalaniu koncepcji *promocji wydarzenia* oraz *materiałów dla uczestników* powinno sprzyjać maksymalnemu ograniczeniu lub rezygnacji z materiałów drukowanych i zastępowaniu ich elektronicznymi. Elektroniczną komunikację od dawna prowadzi się zarówno z gośćmi, jak i prelegentami i dostawcami. Zaproszenia na konferencję, formularze rejestracyjne, potwierdzenia zgłoszeń i wszystkie informacje organizacyjne nadają się do przekazywania drogą mailową. Jeżeli decydujemy się jednak na wyprodukowanie materiałów konferencyjnych, lepiej, aby były one wykonane z surowców wtórnych i wielokrotnego użytku [12, 14].

Taki sposób myślenia sprzyja ograniczeniu *odpadów pokonferencyjnych*, które powstają w czasie trwania imprezy i są nieuniknione. Należy jednak bezwzględnie zatroszczyć się o to, aby po zakończeniu spotkania, wszelkie nadające się do odzysku odpady przekazać do recyklingu [12]. Podczas planowania przebiegu konferencji należy szczególnie przykładowo starać się, aby wszystkie działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów prowadzić tak, aby: zapobiegać powstawaniu odpadów, zapewnić bezpieczne dla środowiska ich następne wykorzystanie, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu oraz zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska sposób postępowania z odpadami, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się wykorzystać [17, 18].

Każde działanie człowieka, a więc także przy organizacji i przebiegu konferencji, pozostawia ślad, powodując określoną emisję do powietrza gazów cieplarnianych przyczyniających się do globalnych zmian klimatu [19]. Jak po każdej antropresji, warto pomyśleć, aby zneutralizować powstały ślad klimatyczny, czyli zredukować wyprodukowaną w czasie konferencji ilość dwutlenku węgla.

Oszacowywanie własnego i grupowego śladu węglowego przez uczestników konferencji w trakcie jej trwania ma ogromną wartość edukacyjną i może przyczynić się do szybszego upowszechnienia nowego sposobu myślenia. Najbardziej precyzyjne wyniki oszacowania tego śladu otrzymuje się za pomocą „metody szczegółowej”, polegającej na zbadaniu całkowitej wartości zużycia poszczególnych nośników energii. Należy w tym celu policzyć wszystkie emisje pochodzące z transportu (ile kilometrów przejechali uczestnicy i jakimi środkami lokomocji), jak również z zużycia prądu, jeżeli pochodzi on ze spalania paliw kopalnych. Powyższe dane można pozyskać od uczestników konferencji, przygotowując dla nich krótką ankietę. Według Oczypa [12] oraz Domarczyk i in. [13], przeliczenia dokonujemy za pomocą specjalnego kalkulatora, który wyliczy „ślad węglowy”, a następnie proponuje zneutralizowanie emisji CO₂, np. poprzez sadzenie drzew. W polskiej literaturze są już dostępne pierwsze publikacje pokazujące wyliczenie bardziej złożonych śladów węglowych [20, 21].

Przy obecnym stanie degradacji środowiska przyrodniczego jest ważne, aby ten nowy sposób myślenia szybko się upowszechniał i wszedł w życie codzienne, zaczynając od społeczeństw gminnych, a kończąc na całych krajach. Edukacja dla zrównoważonego rozwoju powinna być prowadzona nie tylko w przedszkolach, szkołach i na uczelniach wyższych, ale także w przedsiębiorstwach i firmach tak, aby każdy obywatel miał świadomość, jak może ograniczyć swój negatywny

wpływ na środowisko. Obecnie powstaje wiele programów działania dla gmin, różnego rodzaju poradników dla instytucji po to, by wiedziano, jak sprzyjać środowisku w swoich codziennych działaniach.

Przy powstawaniu i wprowadzaniu ich w życie można liczyć na wsparcie agendy do spraw nauki i edukacji - UNESCO oraz działającego od 1972 roku Programu Środowiskowego ONZ - UNEP. UNESCO i UNEP współpracują, nadzorując realizację uzgodnień i dokumentów ONZ dotyczących edukacji nt środowiska.

Zadanie podniesienia poziomu świadomości problemów ekologicznych Ziemi i zwiększania udziału społecznego w ich rozwiązywaniu wymaga stosowania wielu metod i form działania także podczas długotrwałych międzynarodowych kampanii mobilizujących do podejmowania skoordynowanych działań edukacyjnych i promocyjnych tak, aby mogły docierać do jak najszerszego audytorium. Obecnie kończy się ogłoszona przez UNESCO i UNEP Dekada Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju (2005-2014) [22], a rozpoczyna Dekada Różnorodności Biologicznej, mając na celu uświadomić ludziom zależność ich dobrostanu od różnorodności biologicznej i świadczeń ekosystemowych [23]. Poszukującym inspiracji do działań edukacyjnych we wspomnianych zakresach pomoc mogą programy wspierane przez UNESCO i UNEP, np. PERL [24].

W obecnej publikacji starano się wykazać, że istnieje cały szereg zasad postępowania przy prośrodowiskowej organizacji spotkań, zaczynając od doboru ich miejsca, a kończąc na próbie obliczania emisji CO₂ powstałego podczas trwania spotkania, celem redukcji skutków tej emisji i edukacji uczestników. W części badawczej pracy za cel uznano przeprowadzenie wywiadu wśród przedstawicieli organizacji prośrodowiskowych na temat jakości tworzonych konferencji. Czy są rzeczywiście przyjazne środowisku?

Po weryfikacji założeń badawczych wykazano następujące najważniejsze spostrzeżenia: tylko część organizatorów jest w pełni świadoma tego, że ich konferencje są prośrodowiskowe, większość nie ma takiego odczucia. Nie zwracają uwagi na miejsce organizacji konferencji, co nie sprzyja ochronie środowiska. Przedstawiciele badanych instytucji nie znali pojęcia „zielona marka” w hotelarstwie i turystyce.

Mimo tego, że instytucje, w których został przeprowadzony wywiad, zajmują się bezpośrednio lub pośrednio ochroną środowiska, w czasie organizacji konferencji nie zwracają uwagi na bardzo istotne rzeczy, to jest np.: jakość i źródło pochodzenia posiłków czy naczynia używane do wydawania dań (które nie zawsze są wielokrotnego użytku). Materiały używane zarówno do promocji, jak i podczas konferencji nie są wybierane pod kątem produkcji z materiałów pozyskanych z recyklingu, np. makulatura, co również nie sprzyja propagowaniu haseł prośrodowiskowych. Okazuje się także, że odpady pozostałe po konferencji nie zawsze są prawidłowo usuwane. Kolejnym ważnym czynnikiem łączącym się z ochroną środowiska jest racjonalne zużycie mediów. Ankieta zawierała pytanie o oszczędności wykazywane w czasie trwania konferencji (tj. woda, energia). Z analizy odpowiedzi wynika, że respondenci nie przywiązują do tego większej wagi.

Na końcu wywiadu poruszono wątek „kalkulatora węglowego”- znajomości pojęcia i jego zastosowania oraz osobistego praktycznego wykorzystywania. Wykazano, że choć termin ten jest znany w badanym środowisku, to nie jest w nim powszechnie stosowany, co sprawia, że ankietowani i uczestnicy ich konferencji nie korzystają z sugestii zmniejszenia swojego negatywnego wpływu na środowisko. Jak wynikało z przeprowadzonych badań, znajomość zasad organizacji konferencji prośrodowiskowych w większości przypadków jest słaba. Można mieć nadzieję, że dzięki przeprowadzonej ankiecie badani zauważą rozważane problemy.

Zrównoważony rozwój to wielopłaszczyznowe działania uwarunkowane przestrzenią ekologiczną z uwzględnieniem korzystnych dla człowieka aspektów ekonomicznych, środowiskowych i społecznych. Jest to prowadzenie działalności gospodarczej, wykorzystywania potencjału środowiska i organizacji społeczeństwa w sposób, który zapewnia trwałość użytkowania zasobów przyrodniczych i poprawę, a następnie utrzymanie wysokiej jakości życia. Na podstawie powyższego twierdzenia można przyjąć, że istotą zrównoważonego i trwałego rozwoju jest zapewnianie ciągłej poprawy jakości życia człowieka przez kształtowanie właściwych proporcji między kapitałem naturalnym, ludzkim i ekonomicznym.

Wnioski

1. Zrównoważony rozwój stanowi koncepcję, do której realizowania w Polsce na wielu płaszczyznach organizacji życia zobowiązuje Konstytucja RP z 1997 roku. To także dynamicznie rozwijająca się nauka, analizująca poprzez szereg wskaźników (presji, stanu i odpowiedzi) możliwość monitorowania narodowych strategii równoważenia ładu środowiskowego, społecznego, ekonomicznego i instytucjonalno-politycznego.
2. Przeprowadzone badania nad sposobem organizowania konferencji na tematy prośrodowiskowe z jednoczesnym ograniczaniem antropopresji ze strony jej uczestników wskazują, że znaczna grupa działań mogących chronić środowisko jest nadal nieutrwalona w codziennej praktyce badanych firm i instytucji.
3. Choć znajomość terminu „kalkulator węglowy” (narzędzie pozwalające wyliczyć osobistą emisję dwutlenku węgla na podstawie rzeczywistego zużycia mediów) wykazało 90% badanych organizatorów prośrodowiskowych konferencji, niezadowolające jest, że pojęcie to znane jest im głównie z mediów, a nie np. z rozmów ze znajomymi czy praktyki codziennych działań.
4. Wydaje się ważne, aby podejmować badania i przedsięwzięcia na rzecz upowszechniania metod zabezpieczania środowiska przed antropopresją (także ze strony zgromadzeń uczestników konferencji i różnego rodzaju eventów). Ważne jest także uzupełnianie listy procedur kompensujących przyrodzie straty spowodowane działaniami człowieka, których nie da się uniknąć. Uzupełniana pula procedur kompensujących może jednocześnie mieć zadanie edukacyjne i być przydatna dla obywateli chcących wyrównać przyrodzie zarówno swoje prywatne, jak i zbiorowe negatywne oddziaływania.

Literatura

- [1] Bedro J., Zrównoważony rozwój: w stronę życia w harmonii z przyrodą, Earth Conversation, Sopot 2006, 1-2, 8.
- [2] Borkiewicz J., Ekorozwój to zachowanie proporcji, *Aura* 2010, 8, 6.
- [3] Poskrobko B., Nowe podejście do bogactwa przyrodniczego jako podstawa retardacji wykorzystania zasobów, *Biuletyn Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN* 2010, 242, 50-64.
- [4] Sagan S., Zarządzanie proekologiczne na rzecz zrównoważonego rozwoju regionalnego, Konferencja Politechniki Lubelskiej, Politechnika Lubelska, Lublin 2011. [Dokument elektroniczny: <http://bc.pollub.pl/Content/666/proekologiczne.pdf>, data wejścia 03.01.2013].
- [5] Umiński T., *Ekologia, środowisko, przyroda*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000, 327.
- [6] Lewandowski K., Osiąganie kompromisu potrzeb człowieka i przyrody, *Studia Ecologiae et Bioethicae* 2004, 2, 451-463.
- [7] Borkiewicz J., Racjonalna konsumpcja warunkiem zrównoważonego rozwoju, *Aura* 2008, 10, 5.
- [8] Kostecka J., Zrównoważony i trwały rozwój - wybrane propozycje prośrodowiskowego zachowania na co dzień, [w:] *Zrównoważony rozwój w ujęciu interdyscyplinarnym*, (red.) J. Kosteczka, Uniwersytet Rzeszowski, Wydział Biologiczno-Rolniczy, Rzeszów 2008, 9-22.
- [9] Bień E., Skuteczność wykorzystania środków unijnych (RPO) na działania ekologiczne w poszczególnych województwach, *Inżynieria i Ochrona Środowiska* 2011, 14, 3, 291-299.
- [10] Kostecka J., Kostecki A.W., Przedsiębiorstwa w dążeniu do trwałego rozwoju, *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa* 2006, 10(681), 35-41.
- [11] Kostecka J., Kostecki A.W., Ochrona środowiska w działaniach przedsiębiorstwa, *Ekonomika i Organizacja Przedsiębiorstwa* 2006, 12(683), 74-80.
- [12] Oczyp P., Organizacja zrównoważonych eventów - ekologia i nie tylko 2011. [Dokument elektroniczny: <http://srodowisko.ekologia.pl/ochrona-srodowiska/Organizacja-zrownowazonych-eventow-ekologia-i-nie-tylko,13829.html>, data wejścia 16.12.2011].
- [13] Domarczyk A., Hytroś J., Janek J., Karpińska Z., Mieszkowicz J., Szymoński J., Organizacja Wydarzeń w Zielonym Standardzie, Fundacja Aeris Futuro, Kraków 2010, 12-48.
- [14] Sulek-Domańska M., Organizacja zrównoważonych wydarzeń, Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju (UNDP) 2011. [Dokument elektroniczny: [http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=su%C5%82ek%20doma%C5%84ska%20organizacja%20zr%C3%B3wnowa%C5%BConych%20wydarze%C5%84.%20program%20narod%C3%B3w%20zjednoczonych%20ds.%20rozwaju%20\(undp&source=web&cd=1&ved=0CCMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.undp.org.pl%2Fcontent%2Fdownload%2F934%2F5314%2Ffile%2Fzrownowazone%2520wydarzenia.pdf&ei=O-gXT6PBGqLj4QT w1e3GDQ& usg= AFQjCNEkAtyk6cltZVJBsOKK6JFzVVR4qqQ&cad=rja](http://www.google.pl/url?sa=t&rct=j&q=su%C5%82ek%20doma%C5%84ska%20organizacja%20zr%C3%B3wnowa%C5%BConych%20wydarze%C5%84.%20program%20narod%C3%B3w%20zjednoczonych%20ds.%20rozwaju%20(undp&source=web&cd=1&ved=0CCMQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.undp.org.pl%2Fcontent%2Fdownload%2F934%2F5314%2Ffile%2Fzrownowazone%2520wydarzenia.pdf&ei=O-gXT6PBGqLj4QT w1e3GDQ& usg= AFQjCNEkAtyk6cltZVJBsOKK6JFzVVR4qqQ&cad=rja), data wejścia 07.01.2013].
- [15] Gerwin M., Zrównoważone spotkania biznesowe. Poradnik dla organizatorów, Earth Conversation, Sopot, Warszawa 2009, 3-8.
- [16] Kostecka J., Selected aspects of the significance of earthworms in the context of sustainable waste management, [in:] *Contemporary Problems of Management and Environmental Protection*, ed. W. Sądej, *Sevages and waste materials in environment*, Olsztyn, 153-170.
- [17] Bergier T., Kronenberg K., Wyzwania zrównoważonego rozwoju w Polsce, Fundacja Sendzimir 2010, 436.
- [18] Krajowy Plan Gospodarki Odpadami (2014), Warszawa 2010, http://www.mos.gov.pl/kategoria/3340_krajowy_plan_gospodarki_odpadami_2014/
- [19] Nasz ślad węglowy 2010. [Dokument elektroniczny: <http://eco-zone.pl/nasz-slod-weglowy>, data wejścia 15.01.2013].
- [20] Konieczny P., Pikul J., Przetwórstwo i dystrybucja żywności w zrównoważonym rozwoju. Wybrane zastosowania wskaźnika śladu węglowego, *Gaz Woda i Technika Sanitarna* 2011, lipiec-sierpień, 300-303.

- [21] Konieczny P., Dobrudzka R., Mroczek E., Using carbon footprint to evaluate environmental issues of food transportation, *Log Forum* 2013, 9(1), 3-10.
- [22] Kostecka J., Dekada edukacji dla zrównoważonego rozwoju - wizja, cel, strategia, *Problemy Ekorozwoju* 2009, 2, 101-106.
- [23] Kostecka J., Mazur-Pączka A., Jasińska T., Batóg K., Pojęcie „świadczania ekosystemowe” i jego rola w edukacji dla zrównoważonego rozwoju (na przykładzie bzu czarnego *Sambucus nigra* L.), *Inżynieria i Ochrona Środowiska* 2012, 15(2), 405-417.
- [24] Chittenden D., Partnership for Education and Research about Responsible Living - PERL [Dokument elektroniczny: <http://www.brighton.ac.uk/sdecu/research/esdinds/conference/Ppt%20presentations/David%20Chittenden%20-%20PERL.pdf>, data wejścia 12.12.2013].
- [25] Sprawiedliwy handel. Wikipedia [Dokument elektroniczny: http://pl.wikipedia.org/wiki/Sprawiedliwy_handel, data wejścia 03.01.2013].

Pro-environmental Rules of Conference Organization

The aim of this work was to verify, at the example of several companies which organize conferences on pro-environment issues, if meetings prepared by them are organized in a way that minimizes human pressure on the environment. The results of the interviews point to the need to take urgent actions which are to teach how to make pro-environmental organizational decisions.

Keywords: education for sustainable development, organization of conferences, questionnaire